

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Б. Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Ретроспективний аналіз ідей виховання і громадянської освіти особистості

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Освітні педагогічні науки

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від “10” грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Ретроспективний аналіз ідей виховання і громадянської освіти особистості
Викладач (-і)	САЛИГА Наталія, канд.пед.наук, доцент
Контактний телефон	0977576636
Е-mail викладача	nataliia/salyha@pnu.ua
Формат дисципліни	очний / заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Покликання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Синхронна комунікація відбувається згідно розкладу занять - стаціонарно або дистанційно – на платформі Zoom, вхід у яку є доступний у е-розкладі. Асинхронна комунікація здійснюється у впродовж усього процесу вивчення дисципліни, в межах робочого часу http://www.d-learn.pu.if.ua/ ht Понеділок, 15.00, 510 ауд. (Бандери, 1)

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Ретроспективний аналіз ідей виховання і громадянської освіти особистості» є ознайомлення майбутніх викладачів із шляхами розвитку теорії і практики в умовах різних суспільно-економічних формацій, історико-методологічними аспектами дослідження громадянської освіти, що сприяє виробленню об'єктивного ставлення до педагогічної спадщини, дозволяє критично використовувати досвід минулого в сучасних умовах, дає можливість простежити генезис багатьох педагогічних проблем і явищ, допомагає забезпечити оволодіння кращими здобутками зарубіжної та української педагогіки, уміннями їх творчо застосовувати у практичній і науковій діяльності, розкривати свій творчий потенціал.

У рамках даного курсу студенти набувають навичок здійснювати ретроспективний аналіз концепції громадянської освіти, здобутки світової та української педагогіки, застосовувати їх в національному закладі освіти; здійснювати порівняльний аналіз різних підходів до громадянської освіти педагогічних працівників в Україні та в країнах західної Європи, аналізувати історико-педагогічну літературу з метою осмислення різних історико-методологічних підходів; здійснювати науково-пошукову діяльність, розвивати свій творчий потенціал; розкривати як спільні закономірності, так і специфічні ознаки, притаманні розвиткові освіти, вихованню та педагогіки різних народів світу.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є формування у майбутніх викладачів системи знань щодо основних принципів та історико-методологічних аспектів дослідження громадянської освіти, етапів педагогічної думки та науки, наукового світогляду, педагогічного мислення, знання традицій українського народу з виховання національної свідомості, вироблення творчих умінь застосувати історико-педагогічні знання у практичній діяльності.

Основними цілями вивчення дисципліни є опанування майбутніми викладачами досягнень світової цивілізації в галузі педагогічної науки та надбань української педагогічної думки, народної педагогіки, багатовікових педагогічних традицій українського народу.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.
- ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.
- ЗК 9. Здатність працювати в міжнародному контексті

Спеціальні компетентності

- СК 3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.
- СК 7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.
- СК 8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.

Програмні результати

- ПР 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно-важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.
- ПР 6. Доступно та аргументовано представляти результати досліджень у письмовій та усній формах, брати участь у наукових дискусіях.
- ПР 8. Вирішувати проблеми етики партнерської суб'єкт-суб'єктної взаємодії, етики спілкування з опертям на загальнолюдські цінності та норми закону.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12

семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Обсяг навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	011 «Освітні, педагогічні науки»	1	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	Практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Ідеї виховання і громадянської освіти в зарубіжній педагогіці Зародження ідей виховання та громадянської освіти в працях античних філософів. Філософсько-педагогічна думка епохи Відродження про виховання та громадянську	2	2	8

освіту.			
Тема 2. Проблема виховання у творчій спадщині педагогів епохи Просвітництва Основні ідеї розвитку європейської освіти епохи Просвітництва. Педагогічні погляди французьких просвітителів. Роман «Еміль, або Про виховання» як торжество гуманістичної педагогіки	2	2	8
Тема 3. Проблеми виховання та громадянського суспільства в педагогічній думці Західної Європи у XIX ст. Педагогічні погляди Й.Песталоцці. Педагогічна система А.Дістервега. Педагогічна теорія Й.Гербарта. 4.Педагогічне вчення Ф.Фребеля, Д.Дьюї, С.Френе	2	2	8
Тема 4. Еволюція ідеї національної школи та національного виховання в педагогічній думці Галичини (1772-1939 рр.) Поширення ідей виховання та громадянської освіти у Галичині . Проблеми виховання та громадянської освіти на сторінках педагогічних журналів Галичини в контексті сучасності Ідеї громадянського виховання у творчій спадщині галицьких педагогів	2	2	8
Тема 5. Теоретичний аналіз громадянської освіти педагогічних працівників Категоріальний апарат громадянської освіти. Концепція громадянської освіти та виховання. Сутність та зміст громадянської освіти		2	8
Тема 6. Навчання історії й громадянської освіти як чинник формування національної й громадянської ідентичності майбутніх викладачів ЗВО Сутність громадянської ідентичності. Розвиток громадянської освіти в управлінні ЗВО в Україні та в країнах Західної Європи		2	8
Тема 7. Праксіологічний аналіз проблеми громадянської освіти педагогічних працівників в управлінні ЗВО в Україні Практика організації громадянської освіти педагогічних працівників в країнах Західної Європи. Порівняльний аналіз підходів до громадянської освіти педагогічних працівників в Україні та в країнах західної Європи. Рекомендації щодо оптимізації громадянської освіти педагогічних працівників в Україні.	2	2	6
Тема 8. Історико-методологічні аспекти дослідження громадянської освіти Форми та методи громадянської освіти. Принципи дослідження громадянської освіти та виховання		2	6
Тема 9. Шляхи формування громадянськості в освітньому	2	2	

процесі ЗВО Освітні ресурси розвитку громадянськості. Умови розвитку громадянськості. Чинники розвитку громадянськості			
Всього	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни Загальна система оцінювання курсу	Загальні 100 балів включають: 20 балів за практичні заняття; 20 балів за тестування до практичних семінарських занять (5 практичних занять, 5 тестів у системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/); 5 балів за захист проєкту ; 5 балів за індивідуальне наукове повідомлення, що запропоновано на вибір у тематиці практичних-семінарських занять. Екзаменаційна тестова робота – 50 балів (макс.) Всього 100 балів
Вимоги до письмових робіт	Впродовж вивчення дисципліни студенти виконують завдання у формі тестів, які розміщені на сайті дистанційного навчання університету https://d-learn.pnu.edu.ua/ (макс. бал – 10 б. за кожен тест, вага даного виду роботи - 20 балів за всі виконані тести згідно коефіцієнту електронного журналу). Екзаменаційна письмова робота оцінюється у 50 балів (екзаменаційне тестування проходить згідно розкладу, триває 80 хвилин, за які студент повинен пройти тестування, яке складається із 50 тестових завдань формату “множинний вибір”, що охоплюють весь курс дисципліни та генеруються самою системою дистанційного навчання у довільній послідовності. Вага правильної відповіді на одне питання тесту - 1 бал). Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів (25 балів (мінімум) за екзаменаційне тестування, 25 балів(мінімум) за роботу протягом семестру.
Семінарські/практичні заняття	Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять та оцінюється в національній шкалі (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2– «незадовільно»). Максимальна оцінка балів за доповіді на практичних заняттях 20 балів. Робота на кожному семінарському занятті складається з підготовки питань, запропонованих у плані заняття, та виконання завдань, запропонованих для самостійної роботи. <u>Критерії оцінювання роботи здобувачів освіти на семінарському занятті (макс. 5 балів):</u> - питання плану заняття мають бути заздалегідь опрацьовані й змістовно висвітлені в усних відповідях, обговореннях чи дискусіях під час пари - 3 бали; - участь в інтерактивній роботі в мікрогрупах на занятті є обов’язковою і має бути активною - 1 бал; - виконання різних типів усних і письмових завдань з дисципліни, передбачених в освітньому процесі й запропонованих на занятті, є обов’язковим - 1 бал.

	<p><u>Критерії оцінювання виконаних завдань для самостійної роботи – наукове повідомлення (макс. 5 балів):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - робота має бути виконана самостійно - 2 бали; - робота має бути змістовною і відповідати усім умовам завдання - 3 бали; <p>Окремо <u>оцінюється індивідуальна самостійна робота - захист проекту (макс. 5 балів)</u></p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю, якщо виконав більше 60% завдань курсу, відпрацював всі заняття і за результатами оцінювання (бали за практичні заняття і самостійну роботу) набрав не менше 25 балів.
Підсумковий контроль	Екзаменаційна (підсумкова) оцінка (макс. 100 балів) виставляється у результаті сумування отриманих балів на практичних заняттях та за усі види виконаних робіт.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Присутність здобувачів вищої освіти на контрольній роботі є обов'язковою. У процесі написання контрольної роботи та виконання індивідуальних завдань неприпустимими є плагіат та списування.

Академічна доброчесність: Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників університету. Ознайомитися з «Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (Редакція 2)» можна за покликанням: <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/02/34-05-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>.

Відвідування занять:

Якщо здобувач пропустив практичне заняття, необхідно виконати всі практичні завдання, передбачені даним заняттям, пройти тестування та отримати відповідну оцінку. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.

Здобувач вищої освіти, який не набрав 25 балів (сума балів за практичні заняття і самостійну роботу) до екзаменаційної роботи не допускається. У такому випадку до початку сесії здобувач може отримати допуск, відпрацювавши всі заняття і виконавши всі передбачувані види робіт, зокрема, виконання самостійної роботи, тестування у системі дистанційного навчання (<https://d-learn.pnu.edu.ua>). Студент, який не набрав мінімум 50 балів за курс, має право перездати екзамен на талоні №2, №3 відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS (Редакція 4)» <https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf>

Лекції, тестові завдання, завдання для самостійної роботи, а також додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційного навчання. Консультації щодо виконання самостійної роботи можна отримати щовівторка в аудиторії 510 (вул. Бандери, 1) або в режимі онлайн, за допомогою e-mail, viber, telegram, zoom.

Студент, який навчається за **індивідуальним графіком**, має опрацювати самостійно весь матеріал і виконати всі види контролю відповідно до «Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Неформальна освіта: Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної

освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3)»
https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatському-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Громадянська освіта : теорія і методика навчання : [посібник для студентів вищих навчальних закладів]. Київ : Етна-1, 2018. 174 с.
2. Горпинюк В. Соціально-професійне самовизначення молоді як рушійної сили середнього класу в громадянському суспільстві. Освіта і управління. 2021. Т. 14. № 2-3. С. 7–15.
3. Грязнов І.О. Ідеї виховання громадянськості в сучасних умовах педагогічної діяльності. Збірник наукових праць «Педагогічна освіта: теорія і практика». Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2018. Випуск 10. С. 16 – 20.
4. Живодьор В. Ф. Козацька педагогіка: історія розвитку. *Інноваційні підходи до виховання учнів козацьких класів і хортингістів у навчальних закладах*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (27-28 квітня 2017 р., м. Суми). Суми: ФОП Цьома С. П., 2017. С. 27–29.
5. Задорожна-Княгницька Л. В. Історія педагогіки : навчальний посібник для студентів ЗВО. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 364 с.
6. Історія зарубіжної педагогіки : конспект лекцій / упоряд. Л. В. Маляр, М. І. Кухта. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2020. 64 с.
7. Історія зарубіжної педагогіки : методичні рекомендації до самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до лекційних, семінарських і практичних занять студентів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 013 «Початкова освіта» / уклад. С. Ю. Човрій. Мукачево : МДУ, 2020. 44 с.
8. Кизенко В. Громадянська освіта і виховання – основа громадянського суспільства // Біологія і хімія в рідній школі. 2019. № 1. С. 34–37
9. Клепко С. Громадянська освіта: утопії, моделі, філософії. *Наук. і освітня методологія та практики*. Київ : ЦГО НАН України. 2020. С. 409–424.
10. Кулик Н. Подвижник в екзилі: до 145-річчя з дня народження Степана Сірополка. *Освіта України*. 2018. № 33, 28 серпня. С. 14–15.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Гумер – електронна бібліотека для студентів і викладачів гуманітарного профілю. URL: http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/index.php.
2. Видатні педагоги України та світу : інформ.-бібліогр. ресурс / наук. керівник проекту Л. Д. Березівська. URL http://www.dnpb.gov.ua/scientific_information_work/suhomlynskiy/?PHPSESSID=d5af285744d2e79231fff63baf262ada
3. Електронна бібліотека з педагогіки. URL : <http://nenaidesh.ru/>.
4. Педагогічна бібліотека. URL : <http://pedlib.ru/>.
5. Бібліотека ім. О. Сухомлинського. URL: <http://www.dnpb.gov.ua/>.
6. Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека : <http://www.lonpb.com.ua/>.
7. Науково-педагогічна бібліотека м. Миколаєва. URL: <http://www.library.mk.ua/>.
8. Перша українська Електронна бібліотека підручників «Pidruchniki.com.ua»: URL. <http://pidruchniki.ws/>.
9. Концепція козацької педагогіки. URL: https://studopedia.com.ua/1_396129_lektsiya--upravlenieobrazovatelnim-protsessom-kak-pedagogicheskaya-problema.html

10. Історико-педагогічний альманах. URL. <http://library.udpu.org.ua/vydannia-udpu/istoryko-pedahohichnyialmanakh> (видання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини).

Викладач

Наталія САЛИГА